

Válka v Indočíně (1945–1954)

1 Historické pozadí

Na územích dnešního Vietnamu již od sedmnáctého století působili různí francouzští misionáři. V roce 1858 domorodý císař Tỵ Đức z rodu Nguyễn vykázal francouzské misionáře z Vietnamu, neboť se cítil být ohrožený francouzským vlivem. Císařem Francie byl v letech 1852–1870 (1848 –1852 prezident) Napoleon III., jehož cílem bylo naopak zvyšovat francouzský vliv v jihovýchodní Asii. Napoleon se totiž obával, že pokud se Francie nebude snažit o rozšiřování svého vlivu ve východní a jihovýchodní Asii, mohla by se stát mocností „druhého řádu“. Proto vyslal trestnou výpravu čtrnácti lodí o síle tří tisíc francouzských vojáků. Francouzům rovněž pomáhaly filipínské jednotky o síle 300 mužů pod vedením španělského důstojníka Carlose Palancy y Gutierreze.

Po čtyřech letech bojů se francouzsko-španělským silám podařilo nepřítele porazit a v témže roce došlo k podpisu (první) Saigonské smlouvy, prostřednictvím které císař přenechával jižní provincie (Kočinčín). Smlouva byla o rok později potvrzena smlouvou z Hué, jež otevřela tři vietnamské přístavy, umožnila svobodné působení misionářů a podřídila zahraniční politiku Vietnamu francouzské ochraně. Hlavním městem nově zřízené provincie se stal Saigon.

Ve stejné době dobrovolně o francouzskou ochranu požádala Kambodža, jež byla po siamsko-vietnamské válce (1841–1845) v závislém postavení vůči Siamu a Vietnamu. Francouzský protektorát nad Kambodžou vznikl v roce 1867, kdy se Siam smluvně vzdal suzerenity nad Kambodžou výměnou za jiná území, jež se potom oficiálně staly součástí Siamu. Protektorát (s přestávkou) vydržel až do padesátých let 20. století. Dále pod francouzský protektorát připadl Annam (prostřední část Vietnamu) a také Tonkin (severní část Vietnamu). Roku 1893 proběhla válka mezi Siamem a Francií, v níž zvítězila Francie a jako důsledek této války došlo k přiřazení Laosu do rámce Francouzské Indočíny. Napětí mezi Siamem a Francií pokračovalo i nadále a Francie Siamu odňala některé provincie. Indočína se tedy skládala z francouzských protektorátů s formální vládou místních monarchů a z provincie Kočinčíny.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Ve třicátých letech 20. století museli Francouzi potlačovat vzpouru vietnamských vojáků sloužících ve francouzské koloniální armádě. Povstání podpořila také Vietnamská nacionalistická strana (zformovaná po vzoru čínského Kuomintangu, s nímž sdílela i velmi podobnou vlajku), v jejímž čele stál Nguyễn Tháii Hợc, který byl po neúspěchu vzpoury popraven. Jeho osoba spojovala později rozdělené Vietnamce, jak v Jižním Vietnamu, tak i v Severním Vietnamu po něm byly pojmenovány ulice, ale i školy a různé další věci (např. se tak po něm dodnes jmenuje jedna z hlavních ulic v hlavním městě Vietnamu Hanoji).

2 Indočína ve druhé světové válce

V roce 1940 došlo k porážce Francie, jíž jí uštědřila německá armáda. Na části francouzského území došlo k vytvoření loutkové vlády, vznikla tzv. Vichystická Francie. K tomuto státnímu útvaru rovněž měly náležet kolonie v Indočíně. V září roku 1940 došlo k obsazení severní Francouzské Indočíny (Tonkinu) Japonskem, které potřebovalo izolovat Čankajškovu Čínu. Po obsazení Indočíny však Japonci zatím ještě ponechali působnost francouzské koloniální správě.

Dále v říjnu 1940 vyhlásilo Thajsko (Siam) válku Francouzům a pokusilo se dobýt některé své dříve ztracené provincie. Thajské možnosti však byly značně limitované a v námořní bitvě u Ko Čangu Francouzi drtivě porazili thajské námořnictvo. Do konfliktu se jako mediátor nakonec vložilo také Japonsko, které zprostředkovalo příměří mezi oběma stranami. Thajsko získalo některá nová území a Thajci vedení Plaekem Phibunsongkhramem (Phibun) řešení konfliktu viděli jako své velké vítězství. Skutečným vítězem konfliktu však bylo Japonsko, které získalo možnost rozšiřovat svůj vliv jak do Indočíny, tak i do Thajska; navíc Japonsko získalo pozice pro připravovaný útok na Brity ovládanou Barmu a Malajsko.

Z jara roku 1945 došlo k úplnému odstavení Francouzů od moci v oblasti. Japonci zde vytvořili loutkové státy – Vietnamské císařství a dvě království, Laos a Kambodžu, a začlenili je do Velké východoasijské sféry vzájemné prosperity. Tyto státy přežily až do konce Japonského impéria. Japonci oblast Indočíny využívali jako zdroj surovin a v letech 1944 – 1945 zemřely hlady na 2 miliony Vietnamců (zejména na severu Vietnamu).

3 Konec druhé světové války a válka v Indočíně

V roce 1941 došlo k založení Viet Minhu Ho Či Minem a cílem Viet Minhu byla nezávislost vietnamského území na Francii a Japonsku a vytvoření levicové vlády. V době japonské okupace jej podporovaly Spojené státy americké a Čankajškova Čína. Několik dní po zhroucení japonské nadvlády byl vietnamský císař donucen abdikovat a moci se chopili partyzáni v čele s Ho Či Minem, kteří vyhlásili Vietnamskou demokratickou republiku. V oblasti v té době operovaly také cizí jednotky, jejichž cílem bylo odzbrojení japonských vojáků. Na jihu operovali Britové, zatímco na severu to byli vojáci nacionalistické Číny. Francouzi rovněž nelenili a pokusili se obsadit své kolonie zpět, nejprve obsadili Kočincínu a Saigon, později se stáhly i čínské oddíly ze severu země a Francouzi dobyli i ten.

V roce 1946 proběhly rozhovory mezi vietnamskou a francouzskou stranou, ale k žádné dohodě nedošlo. Francouzi chtěli, aby se Vietnam stal součástí Francouzské unie, což byl systém nahrazující „staré“ koloniální impérium. Tato nová forma zřízení dala zemím rozsáhlejší vnitřní samosprávu, ale stále zachovávala francouzskou hospodářskou, finanční a vojenskou kontrolu celé unie. Vyjednávání ale selhalo a v prosinci 1946 vypukla naplno válka. Již v listopadu 1946 se Francouzům podařilo za pomoci bombardování dobýt město Haiphong a v prosinci i přes svou početní nevýhodu vyhnali Viet Minh z Hanoje. Francii se podařilo dobýt většinu Vietnamu, Ho Či Minova vláda se přesunula z Hanoje do horských oblastí. Vietnamci se uchýlili k partyzánské válce. V následujícím roce se Francouzi vydali na expedici proti partyzánům s cílem zajmout Ho Či Mina a jeho spolupracovníky, nicméně ti se snažili vyhnout se přímému střetu s francouzskou armádou. Viet Minh byl velmi špatně vyzbrojen a nedisponoval dostatečným množstvím sil, aby se v přímém střetu postavil francouzským oddílům.

V roce 1948 Francie hledala odpověď na otázku, jak politicky oponovat Viet Minhu, a proto Francouzi začali jednat s bývalým císařem Bão Đai, aby vedl „autonomní“ vládu Vietnamu v rámci Francouzské unie národů. V zásadě se jednalo o podobnou koncepci moci, o níž se jednalo před dvěma lety s Ho Či Minem a jíž tehdy Francouzi odmítli. Nicméně Bão Đai se jednak již ve spolupráci s francouzskou koloniální správou osvědčil, a rovněž se nenacházel v postavení, v němž by si mohl klást nějaké požadavky. Následujícího roku došlo k uznání formálně nezávislého Vietnamského státu přidruženého v rámci Francouzské unie v čele s Bão Đaiem, k podobnému kroku také Francie přistoupila v Laosu a Kambodži. USA a

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Velká Británie a Vietnamský stát rovněž uznaly (1950), zatímco Viet Minh jej odsoudil a bylo konstatováno, že Vietnamci chtějí skutečnou nezávislost. (Ho Či Minovu vládu uznala Čína a SSSR roku 1950).

Francie souhlasila s vytvořením vietnamské národní armády pod velením vietnamských důstojníků. Tyto jednotky byly používány převážně k hlídání klidných oblastí, což uvolnilo ruce francouzským vojskům, jež se nyní mohla plně soustředit na boj proti komunistům.

Skutečně žhavá fáze války vypukla po uchvácení moci komunisty v Číně roku 1949, kteří vietnamským komunistům poskytovali zásoby a zbrojní materiál. Francii na druhé straně, i přes svůj odpor ke kolonialismu, posílaly pomoc Spojené státy americké s cílem zabránit šíření komunismu. V této době došlo ke zintenzivnění války. Vietnamci se pokoušeli dobýt francouzské základny na hranicích s Čínou, což se podařilo roku 1949–50, kdy Viet Minh dobyl některé francouzské opěrné body v oblasti. Posádky pohraničních pevností byly původně tvořeny 10 000 muži, ale během útoků Viet Minhu a v průběhu evakuace bylo 4 800 francouzských vojáků posádek zajato, zabito nebo se ztratili v boji a 2 000 vojáků bylo zraněno. Francouzi přišli také o 13 dělostřeleckých baterií, 125 moždířů, 450 nákladních vozidel, 940 kulometů, 1 200 samopalů a 8 000 pušek. Francouzi proti vietnamským partyzánům vybudovali opevnění kolem delty Rudé řeky, pás od Tonkingského zálivu až po Hanoj. V lednu 1951 se podařilo Vietnamce vlákat do pastí a porazit v bitvě u Vĩnh Yên, neúspěšný byl rovněž vietnamský útok na Mạo Khê u Haiphongu v severním Vietnamu a další snahy o prolomení francouzského opevnění v deltě Rudé řeky. Tyto neúspěchy vedly k demoralizaci Viet Minhu, protivník na straně druhé musel čelit rostoucímu domácímu odporu vůči válce v Indočíně.

Další rok války však již tak úspěšný nebyl. Předně došlo ke změně ve velení francouzských sil a Viet Minhu se podařilo odříznout zásobovací trasy Francouzů, Francouzi nyní používali novou taktiku, kdy se Vietnamce snažili vylákat z džungle k přímému střetu. Po neúspěšných útocích na francouzské posádky rozšířil Viet Minh své aktivity také do Kambodže a Laosu. Vrchním velitelem francouzských sil se stal Henri Navarre, který prohlásil, že neexistuje možnost vyhrát válku v Indočíně a nejlepší v co by Francie mohla doufat je patová situace. Navarre vybral pro místo střetu s Vietnamci malé město Dien Bien Phu, jež se nacházelo u hranic s Laosem cca 300 km od Hanoje. Cílem bylo zablokování

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

pronikání Viet Minhu do Laosu. Dien Bien Phu měl pro Francouze řadu výhod. Ležel na zásobovací trase Viet Minhu při jejich invazi do Laosu na řece Nam Yum, měl starou přistávací dráhu pro zásobování a nacházel se v kopcích Tai, jež obývaly kmeny loajální vůči Francouzům. Koncem listopadu roku 1953 byla spuštěna operace nazvaná Castor, jejímž účelem byl úspěšný mimo jiné výsadek francouzských vojsk u pohraničního města Dien Bien Phu, kde se podařilo založit francouzskou základnu. Z jara roku 1954 došlo k zahájení rozhodujícího střetu – bitvy u Dien Bien Phu s neočekávaným výsledkem. Francouzi byli poraženi jednotkami Viet Minhu. Z 20 000 francouzských vojáků střety nepřežilo 2 200 vojáků, dalších 11 721 bylo zajato (nejvyšší počet zajatých Francouzů Viet Minhem) a 1 729 se stalo nezvěstných v boji. K francouzské porážce došlo v okamžiku pro Francii nepříhodném, a to v před konáním ženevských mírových jednání. Ta určila rozdělení Vietnamu na dva státy podle 17. rovnoběžky a na základě voleb roku 1956 se měl určit další postup. K těm ovšem nedošlo.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

